

EMBERMEGYEI

NAPLO

Helyben		Vidéken	
1 óra	1 K.	1 óra	1-50 K.
3 óra	3 K.	3 óra	4-50 K.
6 óra	6 K.	6 óra	9 K.
12 óra	12 K.	12 óra	18 K.

Megjelenik minden hétköznap este 8 órakor.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Szent István-tér 1.
 Egyes szám: 4 fillér.
 Hirdetés díjszabás szerint.

Felolós szerkesztő és laptulajdonos: Baranyay Lajos.

A német

birodalom lakosságának évi jövedelme 23 milliárdról 43 milliárdra emelkedett az utóbbi évtized alatt. Az egyeseké általában 44 százalékkal, az egész nép vagyona pedig 200 milliárdról 300 milliárdra szokott fel.

Ha ezt meg tudta csinálni a német nép, miért ne tudna egy némileg hasonló átalakuláson átmenni a magyar? Igaz, hogy a mai Németbirodalomba olvadt német államok mai kulturájának alapjai sok századon át épültek, mialatt mi csak honvédő harcokra fordíthatjuk erőnket. A németek sokszázados szellemi kultúrája volt alapja a tudományok, természeti, gazdasági, technikai, kereskedelmi tudományok ama fejlődésének, amely azután a tudás varázsvesszőjével teremtette meg, aránylag rövid idő alatt, az ujkori nemzetség bámulatos gazdasági kulturáját. Nekünk ez az alapunk csak pár évtizede kezdett kiépülni s fájdalom ez a kiépülés az utóbbi időkben pangást mutatott. De ott a japánok példája, kik modern európai kultúra teljes hiányában átérzve annak szükségét, megtalálták a módját, hogy amit a nyugati nemzetek évszázadokon át dolgoztak ki saját erejükben, azt rövid idő alatt elsajátították s ennek alapján indították meg saját nemzeti kulturájuknak kifejlesztését, tudjuk, mily nagy sikerrel.

Ha igazán megértjük, hogy a gyakorlati tapasztalatok nagy tömegeiből levont biztos tudás, a fegyelmezett, céltudatos szellemi munka élesztője az ilyen nagy átalakulásoknak, akkor nem lesz nehéz pótolnunk a mult hiányait, a megfelelő vezetés hiányainak okait. Hogy ilyen átalakulásra alkalmas-e a mi népünk emberanyag?

Mi, kiknek minden gondolatuk ez a nép, kik legjobban tudják és legjobban ismerik

erkölcsei tulajdonságaival a harcmezőn s benn az országban a polgári kötelezettségek teljesítése körül, tudjuk, hogy ez a nép a világ legpompásabb népe, úgy értelmiségénél, férfias bátorságánál, mint munkabírásnál s erkölcsi felfogásánál fogva. Ettől a néptől lehet átalakulást várni.

Békeidőben gyengítette országunkat a kivándorlás, nemzetünk e szegénye, amely évenként 100—120.000 legjobb munkással szegyenitette nemzetünket. Mégis, midőn újabb százezreket vont el a háboru s ellenségeink azt hiték, hogy kiesik kezünkbe a kasza és kapa nyele, a kíván-

dorlás okozta emberhiányt meg sem éreztük. A magyar nép teljesíti a maga munkáját. Amint betakarította a tavalyi termést, úgy szántott-vetett az idén is, ha megcsappant erővel is, de ugyanazzal az eredménytel, mint máskor. Bebizonyult a háboru alatt, hogy még rengeteg erő tartalék áll rendelkezésünkre. Ha ezt a parlagon heverő erőt is az uj gazdasági célok szolgálatába tudjuk állítani, a mi népünk kitünő emberanyagával csodát lehet művelni.

Csak vezetésre, mozgató erőre van szükség, s akkor, amit álmodunk, amit gondolunk, meg is valósul.

Keleti harctér.

A Duna és a Vilija között levő arcvonalon (Vilnától északnyugatra) harc árán tovább haladtunk előre. 5200 orosz elfogtunk, egy ágyut, tizenhét lövészkerécsit, tizenhárom géppuskát és sok málhát szákmányoltunk.

Olasz harctér.

A tiroli arcvonalon kisebb ellenséges csapatoknak a Poperna-völgy határhídjánál (Schluderbachtól délre) és a Tonaleszakaszon levő hadállásunk ellen intézett támadó kísérleteit vertük vissza.

A népbetegségek ellen.

Miképp lehetne hatalmas gátat állítani a nép soraik ritkító ellenség, a népbetegségek elé? Fontos állami feladatról van szó, mely döntő sullyal kihat a nemzet jövőjére, hiszen a most élő nemzedék védelme és erősítése vár megoldást életerős jövő generáció érdekében.

A háboru sok áldozatot követelt, sok magyar vér áztatja a csatamezőket, sürgősen kell gondoskodni róla, hogy ne érezzük túlságosan a férfihányt. Ez pedig csak úgy érhető el, ha az eddigig hathatósabban konzerváljuk a széles néprétegek életképességét. De hogyan? Minden nagyobb községben tanácsadó-helyet kellene berendezni a gümőkör, alkoholizmus, nemi betegségek és gyermekbetegségek leküzdésére. Oda jönne a tanácsért, utbaigazításért családtagjaik kíséretében, akik áldozatát a pusztító kórok valamelyikének.

Németországban népszanatóriumokat létesítettek erre a célra, de ez nagyon sok pénzbe kerül. Nekünk olyan módról kell gondoskodnunk, hogy lehetőleg kevesebb pénzfelhasználással is célt érjünk. Ezért volna szükség tanácsadó-helyek létesítésére. Így is tekintélyes pénzügyi emésztődik fel, mert minden ilyen intézmény élére szakembert — orvosot — kell állítani, de ilyen fontos mentőakcióban nem szabad fukarkodni.

Sok helyen a helybeli jótékonyági egyesületek, körök, hitelszövetkezetek mozdítanak elő a mozgalmat, ha átengednék helyiségüket a szamaritanus munkaközpontnak, ha átengednék a mozgalmat. Erről a nagyfontosságú kérdésről bizony jó lenne egy kissé gondolkodni.

A világháboru.

Az entente-Bulgária ellen.

A török-bolgár tárgyalások módjára most román-bolgár tárgyalások indultak meg. A szófiai román követ ajánlatot tett a bolgár követnek, hogy a durbuzsai terület átengedése ügyében a két kormány egymással közvetlen tárgyalást kezdjen.

A két balkáni királyság egyike sem veszi igénybe az entente „jó szolgálatait”, ellenben a négyesszövetség lapjai azonban siránkoznak, hogy nemcsak Bulgáriában, hanem Romániában is napról-napra szembeszökően nő a középhatalmak befolyása.

A romániai hangulat minden esetre szemellátható változást szenved meg az az utóbbi napokban. Az ország nagy közvéleménye határozottan tiltakozik az ellen, hogy továbbra is az ententának kedvező politikát folytatassanak, és azt követelik, hogy a román semlegesség a középhatalmak iránt legyen barátságos. Wolhiniai nagy győzelmeink is ilyen módon befolyásolták a román közhangulatot, amely mind határozottabban foglal állást a Bratianu-kormány kétszínűségei ellen.

Keletgaliciai helyzetünk.

Kelet-Galicában a helyzet úgy látszik, tisztázódott. Amikor az oroszok erejük legnagyobb megfeszítésével szövetségessékné a Tarnopol—Trempovia vonalától nyugatra fekvő szakaszon levő frontját át akarták törni, nagyon heves harcok keletkeztek, ame-

lyekben az oroszok folytonos pótállásokkal erős helyi tulerőt értek el. Miután azonban a szövetségessé frontját a nagy tulerő fellépő ellenséges hatalommal szemben kedvezőbb felállásba helyezték el a Stryba keleti partján és ennek mentén a Kozovától és Jeziernától keletre fekvő halomláncolatot, kiegyenlítődött az orosz ellentámadás is, amelyet hisz főként azért indítottak meg, mert az oroszok azt remélték tőle, hogy ennek mély visszahatása lesz az osztrák-magyar csapatok wolhyniai operációjára.

Török sikerek a Dardanellákban.

A nyugati hatalmak minden erőlködése a Dardanellák irányában összpontosul. A megvívhatatlan tengerszoros előtt a végsőkig erőlködik az angol és a francia hajóraj, mindkettő rendkívüli áldozatokat szenved, különösen Franciaország, amelynek részéről merőben hiábavaló áldozat ez az akció, hiszen még ha győznék is, a Dardanellák fölötti uralmon Anglia és Oroszország osztoznék, Franciaország pedig hiába vértelt volna. Amilyen hallatlan erőfeszítéseket visznek véghez ezen a helyen, éppen olyan tehetetlenek a nyugati harctéren.

Ujabb események.

Kelet-Galicában a helyzet változatlan.

Az ellenség ma reggel megtámadta a Strypa melléken levő arcvonalunkat, de visszavertük.

VOLHINIA.

II.

A mostani Volhinia nem vág össze a réginek területével. Volhinia névvel hajdan azt a földet illették, ami a Bug mindkét partján s a Pripet folyótól délre fekvő egészen Kijevig húzódva. Itt a XII. században orosz hercegség, később lengyel vajdaság alakult. Egy részét Lengyelország felosztásakor Galiciához csatolták de kipótolták a kijevi vajdaság területéből. Így jön létre 1797-ben a mostani Volhinia, ami Szokaltól Podvolocsisczkaig Galiciánkhöz támaszkodik. Többi határa nyugaton a Bug, északon Breszt alatt a grodnói kormányzóság, aztán a minszki, amellyel a rokitnói mocsárak közt érintkezik, keleten Kijev, délen pedig Podolia. Volhinia 72.000 négyzetkilométer területén két- és fél millió ember él.

A várháromszög környékének déli és északi fele éles elentétben van egymással. Délen simulnak el végkép a Kárpátok kiágazásai; a 200 méteren felül levő fensik Dubnónál 333 méteres magasságban csucosodik ki, legnagyobb magasságát pedig tőle délre az Avratin hegyhátnak 407 méteres pontján éri el Kremenec mellett. Ez a sziklás dombhalmaz gránit, malomkő, vasérc, kőszén ásványfajokban gazdag, völgyeiben és környező dombjain pedig a termékeny talaj kitűnő gabonaművelést szolgál.

Északi fele azonban már belesik abba a 87000 négyzetkilométernyi óriási területbe, ami Breszt-Litovszk, Mohilev és Kijev közt öserdőből, vízenyős rétből, ingoványból és fából áll s ép

ezért *Poljeszje*, erdős tartomány a neve. A mocsárok lecsapolását már 1875-ben megkezdték, így jött létre pl. a Dnyeper-Bug csatorna; de bizony eddig nagyon csekély az eredmény. Az egész Rokitnói mocsárszög vizét a 809 km. hosszú hajózható Pripet (vagy Pripjaty, lengyelesen Pzsipec) szállítja a Dnyeperen le a Fekete tengerbe. A Pripet felső folyásában áztatja Volhinia földjét, amely ezek szerint északi részében hasznavehetetlen posványos és zombékos fölélet. A Pripet mellékfolyói körül legnagyobb a Sztir, ami Galiciában Brodj közelében ered és a Gorin, ami egész Volhíniát átjárja dél-északi irányban. A tartomány összes folyói a Bug és Pripet köztesével a Viztula és Dnyeper vízkönyvéhez tartoznak az utóbbiba ömlik még külön a Tétérev.

Volhinia termelt ásvány- és növényléleit nemcsak nyers terményként fogyasztja, hanem már gyárilag is feldolgozza. Ipara elég magasán áll, gyárt főleg gépet, porcellánt, cukrot, szeszt, sőt, dohányt, szappant, bőrt, gyertyát, téglát, fűrészelő és őrlő malma is szép számmal van, sőt szövőfonó ipara zongora- és ékszerkészítése is jelentékeny.

Volhíniát úgy tekintette Oroszország, mint Ausztria ellen védő bástyát. Terve megvalósításához azonban elégnék találta a három várnak és hozzávezető néhány paradés vasutnak megépítését. Bizony Volhíniában jobban meglátászik Ausztria hatása gyáripár területén, mint a muszka tulajdonosé. De mert vasutak és műutak építéséhez még Ausztria ajánlatai elől is kitért a cár birodalma, nem-

hogy önmaga szerelte volna fel a határszállt ilyenekkel, ezért a tartomány kereskedelme szégyenes, hiszen hiányzik az alapföltétel: a kiterjedt közlekedő hálózat. Van 7 átmenő és 4 szányvonal. Kész vasutjainak hossza 1209 kilométer. Hogyan képzeljünk ott kereskedelmi forgalmat, ahol 60 négyzetkilométerre esik egy km. hosszú vasut? Hiszen ennél épen négyszerre sűrűbb a M. Á. V. hálózata! Jellemző egyébként az is, hogy a határunkhoz legközelebb eső Luck vára a mai napig is végállomás, s ha egy irányu vasutját baj éri, el van vágva az egész vár a birodalomtól. Ha már Ausztria szomszédságában így áll a dolog, mi van még Russzia belsejében? Így aztán érthető, hogy az orosz — hacsak valamit is el akar érní — kénytelen volt egy negyed évtel előbb kezdeni a mozgósítást, mint ahogyan hadat üzent volna.

De még jobban hátramaradt Volhinia mindenkor járható közutakban. Egyetlen ilyen ut s zeli azt a tartományt északnyugatról kelet felé. De miért? Nem kereskedelmi, hanem hadügyi célból, amiért a többi rövidebb katonai ut is készült, t. i. hogy a várháromszöget egymással és Breszt Litovszk erődjével elsörendű műüt kösse össze.

Célját itt az orosz szépen el is érte! Most ez a hatalmas műüt nagyon jó arra, hogy győzelmes vitézeink csapata alatt Breszt sorában minél előbb részeshüljön a várháromszög is.

Az orosz hadvezetőség Volhinia nyugati természetessé határába vetette végső reményét. Most már, ez is eltűnt. Mivel a kiszemelt

tartományt se közúti se vasúti vonalakkal föl nem szerelte, nem talál vert hadinak nyugot máshol, csak Rokitnó mocsárjaiban. A viztula parti hadműveletek útja lejárászódott a Bug mindkét oldalán, de a gyorsabb útemtől eltekintve még azzal a 7 végzetes különbséggel, hogy ott bőven volt min és havá visszavonulni, itt eltemben nem tud többé menekülni a fejeveszett muszka sereg.

Dr. Polgár Iván.

A termés a vármegyében és az egész Dunántúlon.

Az augusztusi esős időjárás Fejérvármegyében ugya gabona behordását, mint a cséplést általában akadályozta. A végleges cséplési eredmény a reméltnél valamivel gyengébb, de még mindig jó közepesnek mondható. A buza vármegyéi átlagban kat. holdanként 7,5 mm., rozs 7,4 mm., árpa 5,7 mm., zab 6,7 mm. termést adott.

A kapásnövények is elég jó termést adnak. A tengert beérését azonban meleg időjárás hiányában féltetni kell. A kereskedelmi és fonalas növények szintén jó és közepes termést adnak. A szőlő a peronospora és a rovarok, rothadás, a kevés rézgáz és nedves időjárás következtében sokat szenvedett úgy, hogy igen gyenge szüretre van kilátás. Jó termés van a kertü vetemények és gyümölcsökben. Utóbbinál azonban a fereg nagy pusztítást visz igénybe. A rételegelő bőséges, az állattalomány azonban erősen megcsappant.

TÁRCA.

Mikor a „seregek Ura“ csatázik.

Irta : Hajós József.

(Folytatás.)

A jelenlegi világháborúban a chilei partoknál vívott tengeri ütközetben (1914. nov. 1.) — az angol jelentések szerint — a reájuk nézve kedvezőtlen világítási viszonyok okozták az angol hajóhad veszreségét, a németek két angol páncélos süllyesztettek el. Az angol hajók a megvilágított nyugati égbolton még jól láthatók voltak, midőn a keleti látóhatár már homályban tartotta a földárnyék.

Még a légtüközés is natással lehet a csapatokra. Így fel van jegyezve, hogy 1798-ban az észak afrikai francia hadjárat akalmával a libiai pusztában Kléber tábornok csapataira a légtüközés fénytüteménye (delibáb) nagyon kellemetlen hatással volt.

Az égbolt és a légkör fénytü-

nemnyiveivel kapcsolatban egy sajnálatos, — mert babonás naivságból származó — lélektani mészárolt is meg kell említenünk. Ugyanis száználman sok esetet ismerünk, melyek arról tanuskodnak, hogy a légkörben és az égbolton ritkán észlelhető természeti tütemények különösen mely és félelemkeltő hatással vannak a jelenség természetes okát nem ismerő, hiszékeny lelkekre. A szokatlan égi jelenések a hadrakelt katonák közt is könnyen kedvezőtlen kedélyállapotot váltanak ki, főleg a babonás nép fiai közt.

Még napjainkban is él a nép körében az a téves felfogás, hogy az üstökösök megjelenése közeli háborút jelez, vagy egyéb csapást hoz reánk. Nap- és Hold-fogyatkozáskor sok embert még ma is babonás félelem szál meg.

A történelemben feljegyezve találjuk azokat a Nap- és Hold-fogyatkozásokat, melyek az épekor háboruszkodó népekre nagy hatással voltak. Például: Plutarchus említi; hogy Kr. e. 374-ben egy napfogyatkozás a thebai hadsereget, sőt a tanácsot is rémületbe ejtette.

Tudjuk, hogy a csillagjósítás (asztrológia) — Kepler szerint: ez a nagyon böles anyának hőbortos leánya — még napjainkban is ott kisért, sokféleképen átalakult bizarr tanaival a nép naiv felfogásában és babonás vélekedéseiben, melyek álmoskönyvek, dajkamesék révén nemzedékről nemzedékre szálltak.

Sokan hiszik még most is, hogy a hulló csillag az emberélet kioltását jelzi. Mások meg azt vallják, hogy a csillagok a tőlük kegyelt lényeket oltalmazzák. Már az ókorban (Diodorus Siculus) elterjedt az a téves felfogás, hogy a csillagok határozzák meg az ember jó s balsorsát. A pápák apostoli dekrétumokkal voltak kénytelenek az asztrológia babonáinak hódolókat elítélni és egyházi büntetésekkel kiszabni rájuk. A csillagjósításban hívók elhiették, hogy az égiestiek különböző csoportosulásából csalhatatlanul következtethető az egyes ember sorsára. Valótták, hogy a csillagok az ember születése pillanatában levő helyzetétől meg lehet tudni az illető gyén képességeit, jellemét sorsát.

A csillagos ég sejtelmes világa a természetudományi ismeretekkel rendelkezett embert is csodálatra kelti; csak érthető, hogy a naiv felfogásukra babonás hatással lehet a szokatlan égi tütemények észlelése. Valamely ritka, feltűnő kozmikus jelenség a népnek még hősiessen harcoló hára is hat, esetleg kedvét hangolja le, önbizalmát csökkenti. A lehagolt kedély pedig a harcra készülődő csapatokra vezetés lehet. (Egyébként tárgyalgosság okáért meg kell jegyeznünk, hogy a babona nemcsak az egyszerű népnél van meg, hanem az u. n. intelligens uri körökben is gyakori, még pedig nevétségesen képtelen kiadásokban. Különös, hogy aki a komoly hitűitök nem hívésével kacérkodik, az képes a legbádatabb babonák hívőjévé szegődni.)

Különösen a muzulmán seregekre lehet nagy hatással a csillag hullás. Mert a Korán-ban is szentesítve van az arabok által már régóta vallott ama vélemény, mely szerint a hulló csillagok lángoló kövek, melyeket az angyalok az ördögök fejéhez vágna, ha ezek közel merészkednek az éghez.

SÖVEGJARTÓ vászonarubáza. Barátok épülete.

Nagy választék

szines zephírek, karton, schiffon és damastból. Különféle vásznak, törölközők, abrosz, lepedők és zsebkendők. Gy- és asztalterítők, szőnyeg- és matracszövetekből.

OLCSÓ

szabott árak

A Dunántúl végleges terméseredménye.

A cséplés majdnem ország-szerte családokhozott azonban a búzával bevett terület 46 ezer katasztrális holddal kevesebb, mint az eddigi jelentések mondták. Az idei első becslés a buza átlagát 782 kilónak remélte, a cséplés ellenben csak 714 kilóhozott. Mégis a múlt évi 605 kilós átlaggal szemben 206 kiló a többlet. A buza országos eredménye 41 millió 200 ezer métermázsával, 12 millió 600 ezer métermázsával több mint tavaly. A búzával bevett terület 5.769,993 hold területből a Dunántulra esik 1.053,204 k. hold, amelynek összes terméseredménye 7 millió 784,735 métermázsája. Az országos terméseredmény 7.14 q eléré, illetőleg felülmúlta az ország 29 vármegyéje.

A dunántúli rozstermés összege 8.969.385 métermázsája. Az országos termés 800 ezer métermázsával több a tavalyinál. Az árpa átlagos termése is holdankint 625 kilós.

Ugyancsak ki nem elegendő a zab hozama, amiből 11.6 millió métermázsát hozdunk be, vagyis közel egy millió métermázsával kevesebbet, mint tavaly. Dunántúlon termelt 2,683.786 métermázsája zab 397.753 hold területen.

A kukoricával bevett terület országban 4 millió 356.118 hold, a Dunántúlon 526.198 k. hold.

A burgonyával bevett terület 1 millió százezer hold, a Dunántúlon 285 ezer hold. Az országos termés három és fél millió mázsával több a tavalyinál, 56 és fél millió métermázsája, a dunántúli több mint 12 millió métermázsája.

Az összes természeti tűnemények, melyek alkalmassak arra, hogy a katonák kedvét lehanggolják, kárára lehetnek a hadviselésnek. Tehát lélektani momentumokkal is hathat a „seregek Ura” a háborúk eredményeire.

Nyilvánvaló, hogy a természeti erőnek — amennyiben azok az emberre nézve leküzdhetetlenek — jövőben is döntő seregük lehet a háboruban.

Megnyugtatónkra szolgál az a körülmény, hogy tudományos alapos történő megfelelő intézkedésekkel gyakran sikerült az időjárás hatásait-ellenúlyozni. Sőt sok esetben sikerült az időjárás okozta látványokat mesterségesen előidézni s így az ellenségnek kárt okozni. Ilyen esetek pl. a mesterségesen okozott vízáradások. A mostani háboruban is megtörtént, hogy Belgium nyugati részén a csatornák kiöntése által okozott árasztásokkal megakadályozták a németek előnyomulását. Hindenburg az ő nevezetes stratégiai visszavonulásakor Varsó táján kufakutakat furatott a mütakont, hogy azokon az oroszok közlekedését megakadályozza. Stratégiai okokból nem egyszer erődségeket rendeznek. Füsttel, gőzzel elhomályosítják a levegőt, folyó gázbombákat lövöldöznek az ellenség árkaiba. Mindenegy esetekben a természetes erők rendes működését utánozza az ember, hogy maga hasznát és az ellenség kártát elérje vele.

Tizenhetes hónapveinink harcaiból.

(Folytatás.)

Ha visszagondolok, ma is meg-remegek attól az érzéstől, a mely hatással volt lelkemre, midőn a sötét éjszakában oly kísérleties hangon sirt fel a szegény elhagyott hősnek jászava. Ejjel egy óra tájban értünk Dymyniczé fölé. Ovatosan áthaladtunk a falun, de a keleti kijártnál meg kellett állapodni, mert a kiküldött járőröket az ellenség tüzzel fogadta. Egész éjjel tartott a puskatűz, ter-venük, hogy a lembergéri országotat elérjük, nem sikerült. Mig a további kísérletezés tartott, hosszú pihenőt kaptunk, az országot mellett fekdünkün le, hogy egy kicsit kipihenhesdük a napi küzdelem és hosszú menetelés fáradalmait. Igaz, hogy reggel 4 órakor már talpon voltunk mindannyian, de hiszen akkor 3-4 óra is elég volt arra, hogy némiképen összeszed-jük magunkat. Kevéssel 4 óra után visszatértünk Dymyniczére és ott vártuk a további paran-csot.

A parancs csakhamar megérkezett, mely szerint a támadási irány Horbaczé, Demnia, Lindenfeld közötti terület az erdovel együtt. A legveszedelmesebb volt mindjárt az indulás. Cserkaszy és Dymynicze között a folyón ponton hidon kellett átkelni. Ezt a hidat az ellenséges tüzérség folyton tűz aiat tartotta; hol jobbra, hol balra vágódott le egy egy hatalmas gránát mellettünk, felvágva a magasba a folyó vizét. Mondhatom, nem tartozott a legkellemesebb utaz-saim közé, mig átjutottunk a kis hidon. De hasonlókép ugyancsak kellemetlen volt a további vonu-nás Cserkaszyban is. A falu szé-lén egy téglagyár volt, hatalmas kéménye jó belövő pontul szol-gált az orosz tüzérségnek, ezt a pontot a srpnellek oly óriási tö-megre ársztotta el, hogy állandóan tűz alatt volt s így az átjutas a legveszélyesebb és legmieresebb vállalkozások közé tartozott. Mind-egyel azonban nem lehetett szá-mítást tenni, parancsunk volt előre menni és aki szerencsésen átjutott ezen közbeeső tűzőn, folytatta hű-ségesen az előnyomulást.

A nehéz és veszteségteljes ut után, végre közel déli órákban siker-ült kivérni az oroszokat az első állásukból, mire az erdő szegélyre vonultak vissza.

1 óra 30 perckor, a szorongat-tott orosz gyalogság támogatására lovasság jön. Egy pillanat alatt jobbszárnyunkra az erdőből erős kozák-csapat támadt a lehető leg-gyorsabb tempóban. A váratlan támadás meglepetésszerűen ér, az első vonal meginog és egyes ré-szei kezdenek visszaozónleni, de csak pillanatsnyi az ellenség öröme, pár perc múlva a legtökeletesebb belövéssel kezdi az egyik géppuska osztagnak kaszálni a kozákokat. Embereink felugranak és a leg-gyilkosabb tüzzel ársztják el a menekülve visszafutó kozákokat, úgy hogy csak egy kis töredéknek sikerült az erdőbe eljutnia. Délután 2—3 óra között megkaptuk tá-mogatásul a 23. honvéd gy. ezredet és ennek segítségével az ellensé- get is messze az erdön tulra veté-tük vissza. Mivel úgy is fultsá-gosan előrejutottunk, a további elő-nyomulás parancsra be lett szün-tetve. A sötétség beálltával ezredünk

parancsot kapott, hogy Dormfeldre vonuljon vissza.

Dornfeldről a támadást még az éj folyamán megkezdtték a tá-madást Krasovna felé, midőn éjjel 2 órakor kaptuk a parancsot a visz-zavonulásra. Mindannyiuk előtt érthetetlen, hogy miért kell visz-zavonulni, hiszen már 5-dik napja diadal diadal után aratva me-gyünk előre, lelkünket levertté teszi e gondolat és csak sejdíteti velünk, hogy valahol messze a nagy vonalon baj esett, és azért kell most nekünk is visszajönni azon az uton, hol minden lépést oly önfelelőzással és erőfeszíté-sse tettünk meg.

A visszavonulás igen nehéz volt. Azt mondhatnám, egy orosz U be-tűben voltunk. mindenütt ellen-ség vett körül, a némiképp már derengő világosságban némi moz-golást vehettek észre az oroszok és erős tűz alatt vettek. Teljes ke-resztült alatt tettük meg a leg-gyorsabb tempóban az utat, mig nem csekély áldozat árán a vesz-lyes helyzetből kikerültünk.

Úgy nagy vonásokban e pár közlembényben óhajtottam leírni a székesfehérvári 17-k honvéd tá-bori gyalogezred szerepét a híres lembergéri csatában. Mint laikus ember irtam meg e sorokat, kato-nai szempontból majd megírják arra hivatottabbak a jövőben. Mig mi a lemberg alatti részen harcol-tunk, ugyanakkor Lemberg felett Ravaruska környékén harcolt a 17-esek két menetzászlójár, nem ismerem, így nem bírok teljes képpel arról mit vittek véghez a 17-esek a lembergéri csatában. De azt hiszem, az a 30 km-es ut, melyet lépésről lépésre küzdve tettünk meg, az a hatalmas visz-zszanyomása az orosz tulerőnek, örökre fogja hirdetni a 17-es hon-védek dicsőségét. Csak az fájo, hogy a sok veszteségünkre ke-rült nagy diadal s a honvédek ki-től oly annyira jellemző kitűnté-tés — sok-sok fakereztet jelzett nagy diadalutnak, — melyet a 17-es honvédek a tersaroki hidfőtől a lindenfeldi erdősarokig megtettek, gyümölcsöt — más okok miatt — nem élvezhettük. N. N.

Betöres am hai Ágnes-forrásnál.

Két vasalt nadrágos urnak öltözött betörő kedden a mohai Ágnes-forrást kereste fel leg-friszebb terepül. Valószínűleg jó üzletet remélték a hírneves for-rás irodájában, azonban család-
fak, mert a felkészített szekre-nyekben mindössze csak 150 K t találtak. Kedden két előkelően öltözött idegen tűnt fel a kis Moha községben, fővárosi lako-soknak adták ki magukat, de jelenleg székesfehérvárról tar-tózkodnak. Valami mesét is emlemdtak, amivel mohai kirán-dulásukat iparkodtak igazolni. Nappal kikémelették a viszonyo-kat, éjjel pedig hozzáláttak a munkához, s behatoltak a forrás irókahelyiségébe. A betörést csak reggel vették észre. Az egyik betörő 25—30 év körüli magas vörös bajuszu ember, a másik pedig 30—35 év körül, szinén magas, sovány és duz-zadyszemű. A csendőrség szigorú nyomozást indított a keresé-sükre.

HIREK.

Dr. Prohászka Ottokár had-lárvaházra. Özv. Konisch Ant-alné a dr. Prohászka Ottokár had-lárvaházra 50 koronát külgött a Fejérmegyei Naplóhoz

Eljegyzés Brandt István, iszkaszentgyörgyi jegyző elje-gyzte Kleiner Mancikát, Kleiner-Mária fehérvári magánzóo ne-velleányát.

Katonai előléptetések Lam-pérdi Korbuly Géza 10. huszár-ezredbeli tartalékos hadnagy főhadnaggyá, Zombori Rónai Gyula 13. huszárvezredbeli zász-lós hadnaggyá, Veisz Miksa 69. gyalogezredbeli főorvos ezred-orvossá lépett elő.

Katonai kitüntetések Mud-rovicz Antal 35-ik gyalogezred-beli főhadnagy, Pavlovitské Ka-roly 35-ik gyalogezredbeli fő-hadnagy, Fürstenau Pál 35. gya-logezredbeli hadnagy, továbbá, dr. Gyöző Imre 6. gyalogezred-heli, Bölschütz Barna 35. gya-logezredbeli főhadnagyok, mind a hárman beosztva a 17. honvédgyalogezredbe, a katonai érdemkereszt harmadik osztályt kapták a hadiékiteménnyel. Hor-váth József csendőrtörzsermes-ter beosztva a 69. gyalogezredbe, az arany vitézségi érdmet kapta.

A város küldöttéje Grün-feld Jakabnál. Grünfeld Jakab földbirtokos, mint ismeretes 200.000 koronát adott a rokkant katonák számára. A nagylelkü adakozó jótékonyoságot a város küldöttéje csütörtökön fogja megrősözni. A küldöttéje a tanácsból, 20 bizottsági tagból fog állani dr. Saára Gyula pol-gármester vezetésével.

Márkaárfolyam. A postatakarék-pénztárnál a német birodalombá szoló átutalásoknál 100 márkánként 134,75 korona átszámítási áro-lyamot állapítottak meg további intézkedésig.

CHERI BIBI

???

ARALO

MOZGO SZINHAZ

Csütörtökön, szept. 16-án
egynapos műsor:

A CIMZETES FÉRJ.
Nordisk-vigjáték 2 felv.

A MUNKÁS DIADAL.
Dráma 2 felvonásban.

KENYSZERHÁZASSÁG
Vigjáték 2 felvonásban
Augusztus 18-ika a főhadi-
szállason, (aktuális.)

(Folyt. kov.)

— Az alsóti hadikórház kltün-felése. Klotild főherceggasszony tudvalegő a háború kezdete óta nemes áldozatkészséggel hadikórházat tart Tenk Alcsúfón. A kórház fontos hivatását Ferenc Szalvátor főherceg, a Vöröskereszt-Egyesület fővédnök-helyettese, teljes mértékben méltányolva Paur Hugó királyi tanácsos, Klotild főherceggasszony udvari titkárnak a hadiékítményes II. osztályú díszkeresztet, Teuber Ágoston főhercegi irodatisztnak pedig a Vöröskereszt hadiékítményes bronzérmét elismerésül díjmentesen adományozta.

— A város lisztje. A Haditermény részvénytársaság Székeshávrának, a 40 vaggon liszten kívül, amelyet a városnak adott, még 200 vaggonnal hajlandó jáadni. Hát bizony jó lenne, ha egyszer már a valóságban is lenne elegendő liszt, mert naponként a közönségnek egész raja jön penaszkodni, hogy nem kapnak kenyeret a pékeknél.

— A felvidékiért. Szászhalombatta község Kovács Lajos agilis jegyző indítványára elhatározta, hogy 1000 koronát ad a felvidék egyik elpusztult házának felépítésére azzal a kikötéssel, hogy ha a felépítendő ház tulajdonosának nem magyar neve van, egy Szászhalombattai-ra magyarosítsa meg, vagy pedig előnévnek vegye fel a község nevét. A derék község a dr. Prohászka Ottokár hadiházra 100 koronát szavazott meg.

— A vízvezeték ügye. A vízvezeték bizottság kedden ülést tartott, amelyen a vízvezeték átalakítások ügyét tárgyalták. A galeriak bekapcsolása rövid idő alatt teljesen elkészül, a hálózat felfúvóvizsgálását tovább folytatják, hogy az esetleges vízcökések helyeit megtalálják. A Zámoly utcai iskolánál egy örszobát fognak felállítani, hogy az esetleges éjjeli tüzest alkalmazva a vízvezeték azonnal megnyithassák.

— Pályázat a városi színházra. Mint ismeretes, Szalkai Lajos színházgáztató a székeshávrári színház bérletéről lemondott, mert a színház-egyesület megvonta tőle az engedélyt társulatalkításra. A város tehát most pályázatot hirdet a színházra. Tekintettel azonban a háborús viszonyokra, a bérlet csak egy évi idő tartamra szól. A pályázat szeptember 20-án fog lejárni. Mindenesetre bőség lesz a pályázókban, akik között legerősebb sáncai Könyves Jenőnek lesznek, mert ők a hatóság, mint a közönség már évek óta ismeri. A legutóbbi szezonban is nálunk játszott. Azelőtt pedig staggióne társulatával szokott évenként nálunk megfordulni.

— Elfogott hadifoglyok. Maurer János csőköői uradalmi erdész a község határában négy orosz fogoly szőkevényt talált. Átdáták őket a csendőrségnek. Visszaszállításuk szükségbe fog ütközni, mert nem tudják megmondani, hogy melyik fogolytáborba valók.

— Hadi posta. Botos József 17. honvédelmi alvezérbeli káplár (székeshávrán, 24 éves) hivatalos jelentés szerint égségesen orosz foglyába került. Címe még ismeretlen.

— Köpkállitás. Vastagh Gyula kiváló magyar festőművészek képeiből a vármegyeház nagytermében kiállítást rendez. A kiállítás szeptember hó 16-án délelőt 9 órakor nyílik meg és szeptember hó 26-án este zárul. Beléptidj 60 fillér. Állandó jegy 1 k 20 fillér. Megtekinthető délelőt 9-11 ig, délután 2-7 óráig. A beléptidj fele a Vöröskereszt egyeslet székesfehérvári fiókjá és Fejérvármegye rokkant katonáinak alapja javára fordítattk. A kiváló művészek a következők: Bachmann, Benczur, Berkes, Bükkerfi, Csapo, Dirich, Éder, Edvillés, Gerritsen, Innocent, Jendrassik, Keleti, Kézdi-Kovács, Királyfalvi, Koszkol, Kuszka, Lotz, Major, Margitay, Molnár, Nagy, Németh, Neogrady, Olgyay, Pap, Pálya, Pentelei-Molnár, Perlmutter, Rainer-né-Isivámfy, Romek, Rottmann, Spányi, Stein, Ujváry, Vastagh Géza, id. és ifj. Vastagh György, Volf, Zorkóczy. A kiállított művek részlet felzésre is megvásárolhatók.

— A pincréleány pénze. Gombos Kornélia, aki a vasutállomási vendéglobben mint fizetőleány van alkalmazva, feljelentést tett a rendőrségen, hogy egy szőke fiatalember ellopta pénztárcáját, amelyben 150 korona készpénz volt. A rendőrség valami Stankal nevű egyént elő is állított, aki annyit bevallott, hogy a pénz nála van, de nem lopta, hanem a vendéglobben találta. A rendőrség tovább nyomoz az ügyben, hogy megállapítsa a valóságot.

— Kézbeseithetetlen postai küldemények. A soproni posta és távirdaigazgatásnál 93 különböző (pénzeslevél, utalvány, csomag) kézbeseithetetlen postaküldemény van. A Budapesti közlöny szept. 11-iki számban közölték feladótok felhívja az igazgatóság, hogy küldeményük visszaszolgáltatása céljából bélyegmentes folyamodvánnyal forduljanak az igazgatóságához.

— A rokkant katonáknak. A neolog izraelita hitközség saját keblében gyűjtést rendez a rokkant katonák javára. A gyűjtés eredménye eddig 630 korona, amelyet a városnak szolgáltattak át.

— Nem lesz tél menetrend. A magyar királyi államvasutak vonalán október hó 1-ével új menetrendet nem adnak ki, hanem az 1914. évi május hó 1-én életbe léptetett nyári menetrend a vonatok egy részének megszüntetésével továbbra is érvényben marad. A forgalomban maradó vonatokról egy kivonatoss hirdetmény kerül kiadásra, mely csak a közlekedő vonatok számait tartalmazza. E vonatok menetrendje az 1914. évi május hó 1-től érvényes menetrendhirdetményekből vehető ki.

— Állatbetegségek a vármegyében. A vármegye több községében, így Pákozdon, Magyaralmoson, Gánton, Sárbogárdon, ismét fellépetek az állatbetegségek. A székesfehérvári állatörvösök elrendelték.

Kréme de lactaine saját nevében páratlan hatású arcbőrsejtitő, finomított készítmény, ezen tejrém teljesen ártalmatlan, a bőrt egyszerűen használhat után bársony puhává teszi, pattanásokat, szemölcsöket, malfoltokat gyorsan elmulasztja. Kapható Székés Róbert Magyar Korona gyógyszerésztárában Kossuth-utca sarkán. Ára 1 kor. 20 fillér.

Egy leány kálváriája címen rendkívül érdekesítő műsora lesz ma és holnap az Urániának. Mira az utca és a lebujok leánya, Tomnak az elzúllott férfinék barátja, ki életét abból tengeti, mit a gyönyörű teremtés a sötét sítákorok útján neki megkeres. Szegény leány, életpályán a legkritikusabb helyzeteket és szenvedéseket éli át csak azért, hogy a zúllott férfi minden óhaját és vágyát teljesíthesse. Gyönyörű látványosságok, remek fotográfia, az egész 3 felvonásos drámán keresztül a legmeghatóbb jelenetek, különféle táncok, az előkelő világ szórakozásai, kétségbeesett menekülés látható, amelyhez még remek pótműsor is van leguább hitese karakteri felvételekkel. A „Berlin a háboru alatt” c. 2 felvonásos aktuálitáson a németcsászár végig jelen van. Saját művészi zenekar, mely a leguább klasszikus zenedarabokkal kíséri az előadásokat.

Legszebb fajgyümölcsök ilkörik cognac, felvágottak nagy választékban. Pénteken balatoni süllő és dunai ponty. Gebauer Testvérek bodegájában. Telefon 340.

FIUMEI kávébehozatali SZÉKESFEHÉRVÁR (BARÁTOK ÉPÜLETE) :

Pörköltek kávékeverékek! Utolérhetetlenek! Saját villamos kávénapgyörkölde! Telefon 250.

— A Székesfehérvári Hitel-szövetkezet Deák Ferenc-utca 4. sz. alatti bérházában két utcai üzlethelyiség kiadó. Bővebb értesítés nyerhető Távirdu. 6. sz. alatt.

— Társadalmi, tudományos szemlének között a *Magyar Kultúra* az első közt foglali helyet. Havonként kétszer jelenik meg. Szerkesztőség: Budapest, VIII., Horánzky-utca 20. szám.

— A legtartalmasabb, legszebb és művészi képekkel ellátott szépirodalmi heti folyóiratunk az *Élet*. Szerkesztőség—Budapest, I, Fehérvári ut 15. sz.

CSAK 5 kilogrammos csomagokban!

5 kgr. SANTOS kávé 18 KORONA.

5 kgr. Caracas kávé 20 KORONA.

Amig a készlet tart, kapható: **A FIUMEI kávé-behozatalnál.**

Telefon 250. Barátok épülete.

SZÍNHÁZ.

Az Apolló válogatott műsora. Az Apolló Színház ma egy napos műsora keretében 3 slagerből álló előadást tart. Két finom szellemes és ötletes két felvonásos vígjáték és egy 2 felvonásos szociális dráma a Munkáskiadal azonkívül egy igen érdekes kép Vilmos császár látogatása az osztrák-magyar főhádszáláson a műsor szenzációs darabjai. Az előadások fél 7 és 9 órák kezdődnek.

Telefon 233. — Telefon 233.

Szerdán és csütő tükön, szeptember hó 15 és 16-án:

2 leguább filmszenzáció

A modell kálváriája.

Megható modern erkölcs-dráma 3 felvonásban és

Berlin a háboru alatt.

Ezen a nagyszabású aktuális felvételen a német császár mindvégig jelen van.

Remek kiegészítő műsor,

AGRUS BÚZAPÁC a VETŐMAG
csávázására kapható
OBERMAYER IMRE

fűszer és lisztkereskedésében.
Ösz- és Rákóczy-u. sarok.

— A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ az összes dohánytösdékében és a város minden részében az üzletekben is kapható.

APRÓHIRDETESEK.

Egy különbejáratu, burtozott szoba kizárólag intelligens hölgy vagy nagyobb lány részére kiadó. Cim a kiadóhivatallal.

Postas-koccsik felvértetnek. Budapest-ut 16. Emelet.

Egy ügyes fiu tanulónak felvértetik Noftzer divatterezkedésében.

Palota-u. 28. sz. a. elköltözés miatt 2 utcai és egy kis udvari szobából álló lakás összes mellék-helyiséggel, nagy udvarhasználatall minden órában, vagy nov. 1-re kiadó. Erdelkülödni ugyanott lehet.

Sütő u. 13. sz. ház, jo karban, hentes és mézárós üzlethez való teljes berendezéssel, szőlők, rétek szabadkézből eladók. Felvilágosítás-sal szolgál helyben özv. ifj. Mézárós Ferencné, Sütő-utca 13.

A háborús év gyönyörű emléke jelent meg az Apostol nyomda kiadásában: egy kép, amely azt ábrázolja, hogy a király és a nemzet felajánlják Magyarországot Jézus Szívének. A remek kép Róinán és Horváthné Kossuth-utcai papirkereskedésének kirakatában látható s ugyanott 2 koronáért megszerezhető.

Fizetéssel felvezetek fűszertütembe két nagyobb helybeli jó fiu tanulóknak. Illés Károly.

Kétszobás modern lakás kiadó Széchenyi-utca 2. II. em., azonnal, vagy november 1-re.

Keressék varrógépet és villany-lámpákat két alatt, címet a kiadóba kérek.